

An abstract painting in a cubist style. It features a cityscape with yellow buildings, red roofs, and blue domes. A blue river or canal winds through the scene. The background is a mix of blue, green, and yellow. The overall style is vibrant and expressive.

Bydlím v Nuslích

Daniela Šafránková

ARGO

Bydlím v Nuslích

Daniela Šafránková

ARGO

Kniha vychází s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky.

Argo © 2016

© Daniela Šafránková, 2016

Cover art © Daniela Šafránková, 2016

978-80-257-1736-3 (váz.)

978-80-257-1811-7 (e-kniha)

Věnováno Augustinu Šafránkovi, pradědovi z Vinohrad.

*Brodíme se horami droboučkých zrněk.
Nelepí se, nestudí, jsou křídově bílá.
Není to písek, není to sníh.
Začínám.*

■ **Mezičasi** Sršáda plamínků, ohňostroj blesků, oči raněné laně, usmál se na sebe doktor Černý. Je fešák, chodící reklama na dentální ordinaci. Na doktora si hraje rád, i když není ani srdcař, ani plicař, ani zubař. Ani myslivec ne. V zelené myslivecké se cítil dobře, ale dneska se už nenosí. To musí být alespoň Gucci nebo Armani. Pozorně si dál prohlížel svůj zrcadlový obličej. Zakoulel na sebe očima, vyplázl jazyk. Prsty si pročísl vlasy, ale dvě kudrny mu stále trčely vzhůru jako rohy. Doktor Černý se na sebe pobaveně zašklebil.

Mlada Málková jako by své dávné příbuzné z oka vypadla. Doktor Černý si spokojeně mlasknul. Tušil to. Proto si svou poslední štaci vybral právě tady. Na ústředí se podívovali, proč prý ne Karibik, Seychely nebo alespoň New York, on ale věděl své. Seděla uprostřed hlubokých lesů, ve stínu velikého prastarého dubu. Příkrčená v houští, hřebenem rozčesávala borůvčí. Borůvky se sypaly všude okolo, jen do hřebenu žádná nechtěla. „Ale slečno, vy sypete všechno vedle.“ Doktor právě teď jednal proti všem pravidlům a regulím a cítil se naprosto skvěle. S Mladou Málkovou neměl vůbec co do činění, nebyla v jeho kompetenci. Jednal čistě ze sentimentu.

„Ukažte, předvedu vám, jak na to.“ Mlada Málková pozvedá borůvkově modré oči od zeleného borůvčí a nevěří. Beze slova podává doktorovi hřeben. Ten přisedá těsně vedle ní a cvičeným pohybem nahrnuje levou rukou větvičky borůvčí ke hřebenu. Tím pak větvičky něžně pročesává, bez toho, aby nějakou zlomil či poškodil, a modravé borůvky samy skáčou do chytáčku hřebene. Raz, dva, tři, jako na povel. Mlada se vůbec nediví, také by byla doktoru po vůli, také by skočila, tady a hned, v borůvčí. Doktor

to dobře ví, má ale smysl pro hru a v jeho věku, mezi námi, není na nic takový spěch. Očekávání, toť ovoce nejsladší!

Mlada horečně přemýšlí. Nikdy předtím toho muže v městečku neviděla. Zná tady každého. Všechny místní, všechny zaměstnance, většinu luftáků. Rychle na něho jukne, aby si nevšiml. Ne, lázeňský host to určitě není. Přemýšlí. Cizinec.

„Vy jste určitě až z Prahy,“ hází udičku, jen aby se něco dělo. Doktor, oči na hřebenu, lehce přikývne. „Ne jenom z Prahy, jsem takový, řekněme, světoběžník, pracoval jsem v zahraničí, i za mořem.“ Mlada nadšeně kulí oči. „Takže vy musíte být ten nový expert.“ Doktor souhlasí. Expert, to ano. „Já to věděla,“ vypískne nadšeně. „Já podle vašich rukou hned poznala, že jste doktor, to je jistý,“ chrlí ze sebe, zaplavuje se slovy. „Vy jste ten, ten,“ zarazí se. Doktor Černý vzhlédne. „Specialista.“ „Samozřejmě, samozřejmě,“ horlí Mlada. „Vy jste...“ Doktor neurčitě ukáže na svou hrud' směrem tam, kde se skrývá duše. „Srdcař,“ vyrazí Mlada, „jasně, ten nový srdcař.“ Doktor se usmívá. „To jste řekla hezky. Ano, pracuji v oblasti srdce, dalo by se říct.“

Sedí vedle sebe, doktor češe borůvčí, Mlada ujídá z bandasky. Zoubky už má celé modré. Ne že by ráda ovoce, to rozpaky ji barví namodro. „Nejste vy náhodou Málkovic děvče z vršku?“ zeptá se doktor znenadání. Mladě zaskočí v krku borůvka. „Jak to víte?“ „Ale,“ ošívá se doktor, její rozpaky ho baví. „Můj dědeček znával vaši babičku. Vyhlášená krasavice. Jste jí nesmírně podobná.“ Mlada nevěří svým uším. Dědeček? Babička? Její babička je přece děsná ohyzda. To se musel pan doktor splést. Neříkala však nic. Doktor Černý si povzdychl. Ve skutečnosti nebyla Mlada Málková zdaleka taková krasavice. Ani náhodou. Dost hezká, to ano, i tu malou pihu nad horním rtem má stejnou,

ale chybí jí styl, chybí jí jiskra v oku. Žádná babička, kopretina vedle růže. Doktor věděl moc dobře, že nic nezůstává stejné, čas vše omílá a opakuje stále dokola. Po každé otočce všednější obrys, po každém kole hrubší podoba. Vše zákonitě směřuje ke zhoršení, posléze k záhubě. Proto se na Mladu Málkovou zářivě usmál. Tohle ještě ujde, pomyslel si.

„Jste ubytovaný v lázních?“ ptá se Mlada horlivě. Doktor zamýšleně přikyvuje. „Ve staré budově, nebo v nové?“ „Ve staré,“ sází doktor na kvalitu. „Ano? Ta je mnohem lepší než ta nová. Já taky radši pracuju v tej starší,“ vyhrkne. Doktor pozvedne obočí. „Pracujete? Jste lazebnice?“ Mlada by se na místě rozřehtala, ale stydí se přiznat, že uklízí pokoje. Je to jen nouzové řešení, na pár měsíců, na rok, než se rozhodne, co dál. „Pracuju jako recepční,“ vyhrkne, rudá od lži. Doktor se směje. „No tak to se brzy uvidíme.“ „V jakém jste pokoji?“ ptá se Mlada a v duchu přemýšlí, jestli ji Růža nechá za sebe v recepci zastoupit. Alespoň na chvíli, až tamtudy bude doktor procházet. „666,“ vypálí doktor. „Tolik pokojů tam přece nemáme,“ směje se Mlada. „Samozřejmě, samozřejmě,“ opraví se spěšně, „myslel jsem 333.“ Mlada přikyvuje, číslo jí nepřipadá nijak zvláštní ani podezřelé, jen přemýšlí, má-li pokoj okna do polí, nebo k rybníku, ona by raději k rybníku. Se spokojeným úsměvem předává doktor Mladě hřeben a plnou bandasku, pomalu vstává. Mlada by nejraději navrhla setkání na dnešní večer nebo na zítřek, ale nemůže spustit oči z doktorových perfektně tvarovaných latexových hýždí. „Tak na shledanou,“ řekne nakonec, když doktor sedlá své luxusní kolo. Odjíždí směrem k lázním, pryč od dubu, pryč od kapličky, která stojí opodál. Mlada neříká nic, jen zaujatě sleduje jeho dvě citronově žlutá slunce. Točí se jí před očima,

hopkají a tancují rytmicky nahoru a dolů, pomalu se vzdalují. Mlada se stále dívá, napíná zrak, svět se s ní zlatavě točí, ona se usmívá a padá do mechu. Ultramarínové kuličky borůvek ji následují, sypou se z bandasky, řítí se ven. Padají na cestičku, rozstříkují se, mění barvu. Z tmavě modré na červenou, na karmínovou, na bordó.

■ Úterý Doktor Černý usedá do klubovky v kavárně hotelu Paříž. Kavárna je téměř prázdná, tak to má rád. Přichází znuděný číšník v naškrobené zástěře. Doktor zařinčí řetízkem klíče od pokoje a objedná si čaj o páté. Jako ostatně vždycky, když je tu ubytován. Mezitím si prohlíží poštu, kterou si vyzvedl v recepci. Ne že by se neuměl pohybovat na sociálních sítích, právě naopak, sociální sítě jsou takříkajíc jeho doménou či chlebem vezdejším, ale co je psáno, to je dáno. Prohlíží si tiskoviny, pozvánka na gala večeři, večer v Opeře, kupon do pivních lázní, pohlednice od kolegy. Otevírá velkou sněhobílou obálku s kulatým razítkem. Instrukce. Pročítá si seznam. Ví dobře, co ho čeká. *Malíř – korupce, ztráta umělecké integrity*, to bude rázem hoto-vo, ušklíbne se. *Tajemnice městského úřadu – korupce, nevěra, smilstvo, ublížení na těle. Majitel lázeňských bytů – úplatky, křivé jednání, korupce, zpronevěra, krádež. Starosta – korupce, volební podvody, nevěra, vydědění syna. Hostinský – smilstvo, vražda. Vražda?* No to snad ne, na to by měli posílat někoho mladšího. Složí papír zpět do obálky a položí ji znechuceně na mramorovou desku stolku. O mladé a staré Málkové ani čárka. Číšník se vrací, tentokrát se nezdá znuděný, dokonce se i lehce usmívá. „Můžu ještě nějak pomoci?“ Doktor přehazuje nohu přes nohu,

číšník chlípně otálí. Chvilí přemýšlí, pak zavrtí hlavou. Ne, ne, má i tak práce nad hlavu. Číšník odkládá tác, vláčně odchází. Doktor vydechne. Nalévá si pomalu čaj z porcelánové konvičky. Překrásně voní, pravý anglický, řádně louhovaný. Pára stoupá v malých obláčkách k secesnímu stropu. Na malovaném talířku jsou vyrovnány miniaturní trojúhelníkové sendviče a malé koláčky. Téměř jako v Britském klubu v Sao Paulu, pomyslí si.

■ *Včera v noci jsem měl sen. Zdá se téměř nemyslitelným, že za strastiplných podmínek dokáže člověk stále ještě snít. Ve středu neznámé místnosti na rudé pohovce ležela dívka. Její tělo, zčásti oděno do zelenkavého hedvábí, bylo sněhobílé, mladé a svěží. Krásné. Kaštanové vlasy rámovaly něžný ovál její tváře. V dlouhých kaskádách spadaly na šíji, ramena a odhalená ňadra. Pleť její, podobná perleti, v kontrastu se zeleným šatem převelice se leskla. Její oči, hluboké to jeskyně. Smířlivě však modré byly. Celý rozespalý ještě na lesní pěšině jsem před sebou je zřel. Upřímná modř posvěcovala mi cestu. Sen tento považuji za dobré znamení.*

Celý den v šancích jsem na dívku ze sna vzpomínal. Neznám ji, mé oko nikdy ji nespatrilo, a přece obraz byl to tak živý, pravdě hodný. Nezapomínám ani na okamžik na svou drahou ženu a synka, kteří v daleké vlasti snad v dobrém rozpoložení dlí. Ani na jinou dívku z ulice či sousedství nevzpomínám. Snažím se udržeti si sen v paměti živé tak, aby mě upomínati mohl na existenci krásy, kteréž zde kolem nás již není.

Dnes byl nařízen alarm. Dělostřelecký landšturm byl přidělen k obsluze pěti postarších děl. Nám připadlo dodělávat

plot z kůlů a z ostnatého drátu. Ve dne nutno pracovati, v noci zase státi stráž u střílen. Při nepohodě nastalé jest tato pozice velmi obtížná. Navíc menáž více než skromná, šálek rýžové polévky a kousek masa. Ráno jen snídaně z černé kávy. Kousek chleba vyměnil jsem za tužku. Inkoust v lahvičce zaschl. Nelze již pero do hustého škraloupu inkoustového namáčet. Zde nemožno ničeho dokoupiti, ani vajec, piva či mléka, natož psacích potřeb, neb těch mně nejvíce třeba. Bych sám sobě udržel alespoň z části svou lidskou důstojnost.

Nyní jsme v švarmlinii, díry v zemi vykopané slouží nám za lůžko polní. Sem tam slámy získáme, tou si mundúr vystyláme, tou se v nepohodě přikrýváme.

■ 1983, Bydlím v Nuslích Bydlím v Nuslích. V jednom roháku u nádraží. Máme malej byt, ale v tom bytě bydleli už rodiče naší babičky, takže tam teď bydlíme i my: máma s tátou, babička, brácha a já. Je to prostě taková naše rodinná tradice. Bydlíme v přízemí a nestěžujeme si. Chodba v domě je veliká a tmavá a má dvoje vysoký skleněný lítačky. Za nima jsou velký schody nahoru do pater a dolů na dvorek a do sklepa. Dopisní schránky jsou na schodech u sklepa. To vim moc dobře, jelikož tam tátovi chodím pro noviny. Jsou všechny stejny, šedivý, naskládaný jedna vedle druhý a je jich tam celkem hodně. To proto, že náš barák je velkej, má pět pater, tím pádem má i hodně bytů a hodně dopisních schránek. Tu naší poznám bezpečně, možná i poslepu. Třetí zleva, druhá zezdola. Stěny chodby jsou obložený černejma dlaždičkama, který se na některých místech loupou, a podlaha má mramorovej štráfek, a to se mi

dost líbí. Brácha se na něj bojí šlápnout. Věčně ho přeskakuje, a když někdy spěcháme, tak o něj škobrtne a zakopne. Párkrát upadnul, a to pak brečel a sváděl to na mě. Ale já jsem mu nic neudělal, to ten štráfek. Osobní výtah tu nemáme, jenom malej výtah na uhlí, ale v tom už si nikdo uhlí nevozí, uhlím se v Praze už dávno netopí. Teď si do něho paní dávaj svoje nákupní tašky. Nahoru do pater ale stejně musej šlapat po svejch. Celou dobu přitom trnou, že jim nahoře někdo ten nákup mezitím vyfoukne. To bych fakt nechtěl!

Každý patro má jeden jedinej balkon. I my v přízemí ho máme, což je docela legrační, ale je to tak. Kdo tomu nevěří, může se přijít přesvědčit, hlavní vchod do baráku se přes den totiž nezamyká. Od toho balkonu mají všichni nájemníci klíče, teda jenom ty, co bydlej v přízemí, jako jsme my, Seifertovi, Novákovi, Vostrý a Koubkovi. Každěj tam může chodit, kdy se mu zachce, ale většinou tam nechodí nikdo, jen se tam suší prádlo. Naše máma tam taky suší. Když jsem byl menší, tak jsem jí pomáhal věšet, podával jsem jí prádlo z košíku nebo kolíčky z pytlíku, a když nebylo co podávat, tak jsem si hrál s věcmi na zemi, s nedopalkama od cigaret nebo se střepama. Máma se děsně zlobila. Teď tam místo mě chodí brácha, ale ten je vopatrněj, ten na nic nešahá a máma se nezlobí.

Náš balkon má dřevěný dveře na chodbu a zelený žbrlení okolo. Pod ním je dvorek. Dřív se tam klepaly koberce a dávaly popelnice, jak říká babička, ale dneska asi nikdo koberce neklepe a popelnice máme před barákem, přímo pod našima okny. Jako v tý písničce. V létě je to dost nepříjemný, protože popelnice málokdy vyvázej, tak nám to všechno smrdí až do bytu, a do obýváku nám lítaj hnusný zelený masačky. Mámu to

strašlivě štve, vždycky se doma vzteká a navádí tátu, aby o tom promluvil na schůzi družstva, ale táta se vymlouvá a uklidňuje ji, že s tím stejně nic nenadělá, a večer, když už jsou všichni doma a koukají se na televizi, jde táta ven a ty popelnice posune o kousek dál, před okno našeho souseda, aby byla máma spokojená. Soused má okno ještě níž než my, ale popelnice mu nevadí, ani smrad z nich. Je věčně nametenej, nebo vyspává. Před časem míval ženu a dceru skoro stejně starou jako já. Vždycky se děsně ožral a pak tu svoji ženu mlátil. Bylo to k nám do obýváku hrozně slyšet, to jeho opilecký vyřvávání a mlácení nábytkem do zdi, její jekot a pláč. Jednou nám dokonce prorazil zeď, hned vedle skříňky s televizí, a naboural nám anténu tak, že nám televize skoro tejden nehrála. Tehdy přijeli i policajti, přišli i k nám do bytu, podívat se na tu díru. Sousedova žena i dcera se hned potom rychle vystěhovaly. Teď je klid, soused pije pořád, ale do zdi už nemlátí. Možná chodí tu svoji paní mlátit někam jinam, což jsem docela rád, protože už se nemusím bát, že se nám zase rozhasí obraz.

■ Středa Bordeaux, to těžké víno, které si právě teď doktor Černý nalévá. Stojí u okna, dívá se ven. Venku se smráká, obrysy Týna se rýsují na indigové obloze. „Já ti řeknu, Petře, nemáš to tu špatné,“ hodnotí. Petr si otírá ruce do umolousaných modráků, štětce namáčí do zavařovačky s terpentýnem. „Nalej mi taky, doktore,“ houkne a vyběhne do malé chodbičky vlevo. Doktor Černý si prohlíží vinětu, pořídil dobře, je příliš starý na to, aby pil špatné víno. „Jak tu budeš dlouho?“ vyptává se z chodbičky Petr. Doktor se otočí zpátky k oknu. Pře-

mýšlí. „Vlastně ti ani nevím. Mám nějakou záležitost v jižních Čechách a pak honem zpátky.“ Do pekla, pomyslí si, ale to se dnes nenosí. „Za oceán,“ dodává. Hlučné splachování, bouchnutí dveřmi, Petr se vrací do místnosti. Pokoj se šerí, rozsvěcí lampičku. Převlékl si tričko, snad si i opláchl obličej. Ruce má stále ještě zpatlané, montérky také. Trochu plešatí, kolem očí má droboučké vějířky vrásek, a to ani nechodí na slunce, pomyslí si doktor. „Nemívals tady petrolejku?“ vzpomíná. „To víš, ale to je teď proti předpisům, mimo to romantika dneska už neletí.“ Petr zapadne do potrhaného křesla. „Stejně je to zázrak, že ti tu ten aťas celý ty roky nechali,“ poznamená doktor. Petr se napije. „Hm, fakt dobrý.“ Otázku přejde, ví stejně dobře jako doktor, že rodina dostala dům v restitucích a stále ho tu blahosklonně trpí. „Tys měl vždycky ty svoje vína naučený, viď,“ řekne místo očekávané odpovědi. Doktor se rozhlíží po místnosti, bledá plátna otočená lícem ke zdi mlčí. Štosy spících obdélníků všude kolem. „Ukážeš mi nějaký svoje nový věci?“ Popojde k jedné ze stěn, o kterou jsou plátna opřena. „To víš, že jo,“ Petr potěšeně vystřelí z ušanu. Bere plátna, obrací je, jedno po druhém je staví podél stěn a nábytku. Obrazy se otevírají, šedivý ateliér se obléká do barev. Doktor stojí uprostřed a soustředěně se dívá. Neředěné indigo ho obtáčí, šeptá mu do ucha, halí ho do neprodyšné pláštěnky. Permanentní modř ho s vřískotem bodá do očí. Tu a tam ji nepatrně tlumí závan královské modré. Karmínová červená ruku v ruce s kadmiovou žlutou krouží kolem a v nestřeženém okamžiku po něm střílí kaskády jisker, výbuchy smíchu, úplné ohňostroje, padající hvězdy, cákance krve. Doktor je nadšen, přemožen, doktor se závistivě usmívá.

■ Těžko jednomu uvěřiti, že v této slotě nacházíme se pouhé tři týdny. Věčnost nekonečná býti se to zdá.

O půl osmé dne devátého srpna vyrukoval sedmdesátý pátý pluk feldkompanie o výstroji válečné a síle čtyř oddělení: marš batalion, pracovní oddělení, oddělení strojních pušek a oddělení sanitní, rozdělení toto dle nejnovější organizace armády, na vojenské cvičiště v Jindřichově Hradci, by zde obnovil přísahu věrnosti Jeho Veličenstvu. Osm tisíc statných mužů v pluku rozestavilo se do čtverhranu, ve středu postaven byl prostinký oltář. Honorace městská čítala stovky přítomných, v čele nichž předsedal hejtman okresní, po jeho boku starosta města, notář, ředitel velkostatku, četné dámy a páni. Lesku dodala slavnosti přítomnost Jeho jasnosti knížete z Pacrů, hraběte Černína a další české šlechty. Dav šuměl v očekávání něčeho slavnostního, něčeho velikého. Akt přísahy zahájil superior doktor Čába, jenž ze svého oře k mužstvu takto promluvil: „Před půl třetím rokem konal zde pluk váš posvěcení praporu svého. Netušili jsme v onu slavnostní chvíli, že nadejde čas, kdy prapor nutno proti nepříteli vztyčiti bude. Tento čas právě nadešel. Nepřítele nemusím vám jmenovati. Jest to nepatrný stát srbský. Proradný nepřítel již dlouhou dobu upíral nám to, co právem my jsme dobyli. Chce nám vyrvatí jednu část naší krásné vlasti, část, která nám po staletí právem náleží. Jest to nepřítel zrádný, který si vraždou podlou ruce neváhal poskvřniti, a našeho následníka trůnu, drahého arcivévodu Františka Ferdinanda, a jeho vznešenou choť, vřelé to přátele všeho Slovanstva, zvláště však Čechů, podle zavraždil. Zákeřný nepřítel tento musí býti náležitě potrestán! Vy ochotně uposlechli jste vyzvání a dostavili se ku svému